

Jumalateenistus Nõos P, 12.01.25 kell 11.00, Kristuse ristimispüha

Lektsioonid: Js 42:1–4; Tt 3:4–7

Jutlus: Mt 3:13–17

Laulud: 198 (1–3); 384 (1–3, 4); 279 (1–2); 268 (1–4)

Siis tuli Jeesus Galileast Jordani äärde, et lasta ennast Johannesel ristida. Aga Johannes püüdis teda igati keelata: „Mul on vaja lasta ennast sinul ristida – ja sina tuled minu juurde!” Jeesus aga kostis talle: „Olgu pealegi; sest nõnda on meile kohane täita kõike õigust!” Siis Johannes andis talle järele. Kui nüüd Jeesus oli ristitud, tuli ta kohe veest välja. Ja vaata, taevad avanesid ning ta nägi, kuidas Jumala Vaim laskus otsekui tuvi ja tuli tema peale, ja ennäe, hääl taevast ütles: „See on minu armas Poeg, kellest mul on hea meel!”

Kallid sõbrad! Täna tähistame Kristuse ristimispüha ja jutluse alusena kuulsime just seda kirjakohta, millele see püha kirikus tugineb. Teade Kristuse ristimisest Ristija Johannese käe läbi on olemas kõigis neljas evangeeliumis ja see on väga oluline täiendus Kristuse ristimiskäsule Mt 28:19: „Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse...“. Nimelt, ehkki Kristus on kristlastele andnud käsu ristida, saame Kristuse enda ristimise loost palju teada ristimise olemuse kohta.

Alustame sellest, et meenutame, mida tähendas Ristija Johanne ristimine ja kuidas see toimus.

Mt 3:11 ütleb Ristija Johannes variseridele ja saduseridele (Iisraeli rahva religioosete erakondade esindajaile): „Mina ristin teid veega, et te meelt parandaksite...“ Seega oli Johannese ristimine selleks, et inimesed parandaksid meelt. Teisisõnu, et nad tunnistaksid, et nad on teinud pattu Jumala ja ligimese vastu.

Ristimise väliseks märgiks oli vesi, igivana puhastumise sümbol. Vesi puhastab meid muidugi ihulikult. Aga et ihu ja hing on omavahel lahutamatu seotud, puhastab vesi meid ka hingeliselt. Usun, et kõik olete seda tundnud veeprotseduuride puhul: kui määrdunud ihu saab vee abil puhtaks, on seletamatul viisil puhtam ka hing. Saunakultuur on sellise nähtuse ilmikas väljendus.

Niisiis lisas Ristija Johannes kui prohvet veega puhastamisele Jumala käsul nõude meelt parandada, muutes selle puhastamise niimoodi palju konkreetsemaks: puhastamine toimus selleks, et inimene oleks Jumala ees vähem süüdi.

Siiski jäi Ristija Johannese ristimine poolikuks, kuna sealt puudus Jumala sõna. Jumala sõna suure ja väikse algustähga. Jeesuse tulek Ristija Johannese juurde selleks, et Ristija Johannes teda ristiks, muutis ristimise täiuslikuks.

Ristija Johannes seda kohe ei mõistnud. Ta ütleb ju Jeesusele: „Mul on vaja lasta ennast sinul ristida – ja sina tuled minu juurde!” Seda ütleb Johannes seetõttu, et ta teab või aimab prohvetina Jeesuse jumalikku päritolu. Jumalikku päritolu olend ei saa aga olla patune ja järelikult pole tal vaja meelt parandada. Ristija Johannes teadis samas, et patune on just tema ise ja seepärast paluski ta Jeesuselt kui patuta inimeselt, et Jeesus teda ennast ristiks.

Kuid Jeesus vastab talle kummalise lausega: „Olgu pealegi; sest nõnda on meile kohane täita kõike õigust!” Seda Jeesuse lauset tuleks mõista nii, et ristimine on alati seotud Jumala käsuga, mis väljendub Jumala sõnas. Ilma Jumala sõnata jääb ristimine poolikuks, ainult veega puhastamiseks, ega vii meid Jumalale lähemale.

Kust tuleb siis Jeesuse ristimise puhul see Jumala sõna? See Jumala sõna on Jeesus ise, sest Tema ise ongi Jumala Sõna suure algustähga! Meenutame, et Jeesus Kristust nimetataksegi Johannese evangeeliumi alguses Sõnaks, kreeka keeli *logos*. Ristija Johannes ei mõistnud, et tema ees pole lihtsalt patuta jumalik olend, vaid Jumal ise, kes on ühtlasi Sõna, Logos. Sest Jh 1:1 on ju öeldud: „Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal.“

Võiks ka öelda, et kui enne Jeesuse tulekut ristimisele oli Johannese ristimine inimlik ja väline, siis Jeesuse ristimisel sai ristimine jumalikuks ja sisuliseks. Seda väidet ilmestab asjaolu, et ristimist peetaksegi inimeste hulgas tihti millekski väliseks. See oleks justkui mingi komme, millega inimene võib teatud põhjustel nõustuda, kuid sisulisi muutusi see inimese elus kaasa ei too.

Tegelikult on aga asi hoopis vastupidi. Ristimine on inimese elus murrangulise tähtsusega, isegi kui inimene sellest päriselt aru ei saa. Nii nagu ei saanud ristimisest päriselt aru Ristija Johannes, kuid tegi seda Jeesuse sõna peale sellegipoolest.

Minu arvates selgitab ristimise välise ja sisulise tähenduse erinevust hästi Martin Luther oma „Suures katekismuses“. Ta ütleb: „Sellepärast me õpetame alati, et sakramendis ja kõigis välistes asjades, mis on Jumala poolt kehtestatud ja seatud, ei tohi vaadata nende lihtsat väliskuju, nagu vaadatakse pähkli koort, vaid nii nagu oleks sellesse kätketud Jumala sõna. Samamoodi me ütleme ju ka isaks ja emaks olemise ning maiste ülemate kohta: kui neid vaadata, nende nina, silmi, nahka ja juukseid, liha ja luid, siis näevad nad välja samasugused nagu türklased ja paganad, ja nii mõnigi võib tulla ja öelda: „Miks peaksin ma neist rohkem pidama kui teistest?“ Aga kuna sellega kaasneb käsk: „Sa pead isa ja ema austama“, siis ma näen teistsugust inimest, kes on ehitud ja rietatud Jumala majesteetsuse ning kirkusega.“

Tõepoolest, nii nagu meie isa ja ema erinevad teistest inimestest selle poolest, et meil on nende vastu meie südametunnistusest ja kultuuritraditsioonidest (tegelikult aga Jumala seadusest) tulenevad kohustused, nii erineb ristimine tavalisest saunas või spaas käigust selle poolest, et on seotud Jumala sõnaga, Kristuse endaga.

Kuid seosel Kristuse endaga on pöördumatud tagajärjed. See väljendub kujukalt ka meie tänase kirjakohta teises pooles, kus kirjeldatakse seda, mis toimus pärast Jeesuse ristimist. Ja toimus nimelt kolm sündmust.

Esiteks avanesid taevad (mõeldud on muidugi taevast ainsuses; sõnavorm „taevad“ on lihtsalt heebrea keele mõju, kus sõna „taevas“ ongi mitmuses). Taevaste avanemise all pole mõeldud seda, et Ristija Johannese juurde tulnud rahvas nägi korraga läbi pilvede mingit nägemust, näiteks midagi Petlemma tähe sarnast, mida nägid kolm idamaa tarka Jeesuslapse poole rännates. Taevaste avanemise all on mõeldud seda, et Kristuse läbi avanes tee Jumala juurde. Võiks ka öelda, et väljend „ülevalt sündima“, mida Jeesus kasutab ristimise kohta vestluses variser Nikodeemosega Johannes evangeeliumi kolmandas peatükis, saab tegeliku sisu.

See taevaste avanemine on võimalik vaid usus Jumalasse Kristuse läbi. Tol hetkel, kui Jeesus pärast ristimist veest välja tuli, nägid taevast avanemist ainult Jeesus ja võib-olla ka Ristija Johannes, kellele Jumal oli andnud nii palju usku. Ka esimärter Stefanos ütleb ju teda süüdistavaile juutidele Ap 7:56: „Ennäe, ma näen taevaid avanevat ja Inimese Poja seisvat Jumala paremal käel.“ Kuid keegi peale tema taevaste avanemist ei näinud, sest juudid ei uskunud Jumalasse Kristuse läbi.

Ometi taevad avanesid. Ja kui Jumal kingib ristitud inimesele usku Kristuse läbi, siis näeb ka see inimene taevaste avanemist. Ja mõistab, et ta on ülalt sündinud.

Teine sündmus, mis pärast Jeesuse ristimist toimus, oli Püha Vaimu tulek Jeesuse peale tuvi kujul. Kõigepealt tuleb öelda, et see Püha Vaimu tulek pärast 30-aastase Jeesuse ristimist ei tähenda seda, et Jeesusel poleks varem Püha Vaimu olnud. Oli ta Jumala Pojana ju juba sündinud Pühast Vaimust! Püha Vaimu tulek Jeesuse peale ristimispäeval tuvi kujul tähendab siin seda, et Jumal salvib Jeesuse igaveseks Kuningaks. Võiks ka öelda, et kui sündimisel Pühast Vaimust oli Jeesus Jumala Poeg, siis Püha Vaimu tulekuga ristimisel sai Jeesus Messiaks, lõpuaja kuningaks, keda kogu Iisraeli rahvas ammu ootas.

Mida võiks Püha Vaimu laskumine Jeesuse peale tähendada meie jaoks, kes oleme ristitud? Võib-olla seda, et Püha Vaimu läbi oleme ka meie natuke kuninglikust soost. Inimliku päritolu järgi võime me olla viimased matsid, kuid ristimises saame me kuningapoegadeks, kuningas Kristuse poegadeks. Võib-olla mõtleb sedasama apostel Paulus, kui ta ütleb Rm 8:16j: „Seesama [Püha] Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed. Kui me oleme aga lapsed, siis oleme ka pärijad, nii Jumala pärijad kui Kristuse kaaspärijad...“

Ja kolmas sündmus, mis pärast Jeesuse ristimist toimus, oli see, et hääl taevast ütles: „See on minu armas Poeg, kellest mul on hea meel!“ Kui me eeldame, et need kolm sündmust olid kogetavad ainult usus Jumalasse Kristuse läbi ja see usk oli tol korral Jordani jõe ääres olemas vaid Jeesusel ja Ristija Johannesel, siis kuulsid neid Jumala öeldud sõnu, vaid Jeesus ja Johannes. Ent kas ei võiks seda tõlgendada ka nii, et igatüks, keda Jeesuse Kristuse nimesse ristitakse, mõistab Kristuse olemust kui ainusündinud Jumala Poja olemust. Me ju tunnistame apostlikus usutunnistuses, et

usume Jumala „ainsasse Pojasse“ ja tunnistame Nikaia usutunnistuses, et usume „Jumala ainusündinud Pojasse“. Ent kas me ristimatutena mõistaksime, mida need sõnad tegelikult tähendavad? Jeesus Kristus jäaks ristimatule ehk lihtsalt üheks kahtlaseks tegelaseks, kes võib-olla oli ajalooline isik ja võib-olla mitte. Tegelaseks, kellest räägitakse palju, umbes nagu superstaarist. Kuid keda võib ka pilgata ja tema nime sõnakõlksuna kasutada.

Ent Jumala armsaks Pojaks saab Jeesus Kristus meile siis, kui oleme ristitud veest ja Vaimust, oleme sündinud ülalt ning saanud Jumala lasteks ja Kristuse kaaspärijaiks.

Loodan, et kuuldud mõtisklus aitab teil paremini mõista ristimise olemust. Kuid tõelise selguse selles küsimuses annab meile muidugi Püha Vaim. Palume, et Issand kingiks meile Püha Vaimu!

Aamen.